

โรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1
Best Practice ด้านการบริหารทั่วไป

ชื่อเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารสถานศึกษา
ผู้เสนอผลงาน นายสุรัตน์ เกียรติระภูท ผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาพิทยาคม
ที่อยู่ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม 97 ถนนประจักษ์ ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000

Best Practice ด้านการบริหารทั่วไป

จากเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการที่ดีตามที่ปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบัญญัติให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง การประกาศใช้พระราชบัญญัติและกฎกระทรวงดังกล่าว ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะในส่วนของสถานศึกษาต่าง ๆ

โรงเรียนพะเยาพิทยาคม ในฐานะที่เป็นสถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง ที่ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มเป้าหมายนำร่องได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ จึงกำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรตั้งแต่ผู้บริหาร รองผู้บริหาร และครูแกนนำ โดยการเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพโดยทั่วไป

โรงเรียนพะเยาพิทยาคมตั้งอยู่ในพื้นที่ 53 ไร่ มีอาคารเรียนจำนวน 5 หลัง อาคารประกอบ ได้แก่ หอประชุม อาคารศูนย์กีฬา อาคารอเนกประสงค์ โรงฝึกงาน โรงอาหาร ศาลาประชาสัมพันธ์ ศาลาพักผ่อนของนักเรียน รวมไปถึงศาลาจริยธรรม ที่ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา และเป็นห้องเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่สำคัญยิ่งคือ เป็นสถานที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียน นามว่า “พระพุทธรูปโลกวิทู”

ปัจจุบันนี้ ได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียน 3,411 คน ครู 122 คน พนักงานราชการ 8 คน ครูอัตราจ้าง 10 คน ครูชาวต่างประเทศ 5 คน เจ้าหน้าที่ 12 คน นักการภารโรงและลูกจ้างชั่วคราว 38 คน

โครงสร้างการบริหารของโรงเรียนประกอบด้วย กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มส่งเสริมกิจการนักเรียน และกลุ่มส่งเสริมกิจการโรงเรียน โดยมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมผู้ปกครองและครู ฯ สมาคมนักเรียนเก่า ฯ มูลนิธิ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ ตลอดจนผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ

โรงเรียนได้ดำเนินงานตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ภายใต้วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ ภายในปี 2551 โรงเรียนพะเยาพิทยาคม เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีระเบียบวินัย รักสิ่งแวดล้อม และอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างมีความสุข รวมทั้งได้ยึดเอาคติพจน์ของโรงเรียนคือ การโว วินย เอตมฺมหึมฺมตฺมํ หมายถึง การเคารพในระเบียบวินัย เป็นมงคลอันสูงสุด มาเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย คุณธรรมนำความรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ

ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ นั้น โรงเรียนพะเยาพิทยาคม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ที่ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R & D) โดยมีการปรับปรุงพัฒนา การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องด้วย วงจรพัฒนาแบบ P D C A ภายใต้กลยุทธ์ตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การยกระดับคุณภาพนักเรียนสู่สากล และการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดผลในทางที่ดีเชื่อมโยงไปถึงคุณภาพของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนพะเยาพิทยาคมยังมีความขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะ ครูผู้สอนซึ่งมีอัตราความขาดตามเกณฑ์ของ ก.ค.ศ. ถึง 62 คน สภาพอาคารเรียนและห้องเรียนที่ยังมีไม่ครบสำหรับห้องประจำของนักเรียนประกอบกับความจำเป็นในการใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องจัดเตรียมห้องและสถานที่รองรับ โครงการพิเศษ เช่น โครงการพัฒนาความสามารถพิเศษของนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ดนตรี กีฬาและศิลปะ ทำให้โรงเรียนต้องแสวงหาทรัพยากร และความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและชุมชน ที่สำคัญอย่างยิ่งคือโรงเรียนได้นำเอาระบบเทคโนโลยีมาเพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนเหล่านั้น

ภายหลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ โรงเรียนพะเยาพิทยาคมจึงได้พัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมอบให้ศูนย์คอมพิวเตอร์โรงเรียนพะเยาพิทยาคม ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ได้แก่ โปรแกรมระบบงานสารบรรณอัตโนมัติ โปรแกรมระบบติดตามนักเรียน โปรแกรมระบบบริหารงบประมาณ โปรแกรมระบบงานห้องสมุด และโปรแกรมระบบงาน

วัตถุประสงค์ การพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารสถานศึกษาดังกล่าวเป็นการคิดค้นเขียนด้วยภาษา PHP เป็นโปรแกรมระบบ Web Application ที่เชื่อมโยงผ่านเครือข่าย Lan ในระบบ Intranet และ Internet ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีความคล่องตัว รวดเร็ว เกิดความผิดพลาดน้อย และประหยัดเวลา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ และบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

กระบวนการพัฒนา

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ โรงเรียน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม
2. กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา โดยการพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1. โปรแกรมระบบสารบรรณอัตโนมัติ (E-Office)
 - 2.2. โปรแกรมระบบติดตามนักเรียน (E-Student)
 - 2.3. โปรแกรมระบบบริหารงบประมาณ (E-Budget)
 - 2.4. โปรแกรมระบบงานห้องสมุด (E-Library)
 - 2.5. โปรแกรมระบบงานพัสดุครุภัณฑ์ (E-Durable)
3. จัดประชุมบุคลากรของศูนย์คอมพิวเตอร์เพื่อมอบหมายภาระงานและพัฒนาโปรแกรม
4. บุคลากรของศูนย์คอมพิวเตอร์ศึกษาระบบงานและโครงสร้างของงานในแต่ละด้าน
5. ศูนย์คอมพิวเตอร์ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบระบบงาน
6. ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมทั้ง 5 โปรแกรม
7. ตรวจสอบความถูกต้องของโปรแกรมทั้ง 5 ระบบ
8. ทดสอบการใช้งานโปรแกรมทั้ง 5 ระบบ
9. ปรับปรุงและแก้ไขโปรแกรมทั้ง 5 ระบบ
10. จัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติ

11. จัดอบรมบุคลากร ได้แก่ ฝ่ายบริหาร เจ้าหน้าที่ และครูที่เกี่ยวข้อง
12. ประเมินผลการใช้งานของโปรแกรมระบบต่าง ๆ
13. ดำเนินการพัฒนาโปรแกรมระบบบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

โปรแกรมระบบบริหารสถานศึกษา

E-Office ระบบงานสารบรรณอัตโนมัติ

- หนังสือเข้า
- หนังสือออก
- คำสั่งภายใน

E-Student ระบบติดตามนักเรียน

- ประวัตินักเรียน
- การขาดเรียนของนักเรียน
- SDQ (แบบประเมินสุขภาพจิต)
- EQ (ความฉลาดทางอารมณ์)
- ความดี, ความผิด

E-Budget ระบบติดตามงบประมาณ

- งบประมาณตามโครงการ
- รายงานงบประมาณ
- ระบบการจัดเก็บข้อมูลการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน
- บันทึกการอบรม, การศึกษาดูงาน
- รายงานผลการฝึกอบรม
- ตรวจสอบงบประมาณ

E-Library ระบบงานห้องสมุด

- ระบบยืม-คืน
- สืบค้นหนังสือ
- สถิติการใช้ห้องสมุด

E-Durable โปรแกรมระบบงานครุภัณฑ์

- กรอกข้อมูลทะเบียนครุภัณฑ์
- รายงานข้อมูลครุภัณฑ์
- สรุปรายชื่อครุภัณฑ์

ผลที่ได้รับ

1. มีโปรแกรมระบบงานบริหารสำหรับในสถานศึกษา
2. มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
3. สามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการใช้โปรแกรม ไปใช้ในการวางแผนและจัดทำโครงการต่าง ๆ
4. มีการกำกับดูแลระบบงานด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ประหยัดทรัพยากร ลดขั้นตอน และเวลาในการปฏิบัติงาน
6. ครูสามารถใช้ ICT ทั้งด้านบริหารและการสอน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ผู้บริหารให้การสนับสนุน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาให้การสนับสนุน
3. ชุมชน องค์กรภาครัฐ และองค์กรเอกชนมีส่วนร่วม
4. บุคลากรเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือ
5. มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

1. โรงเรียนมีระบบเครือข่ายที่ดีและมีประสิทธิภาพ
2. โปรแกรมระบบงานงบประมาณของโรงเรียนพะเยาพิทยาคมได้รับการคัดเลือกให้รับรางวัลเหรียญทองจากที่ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำหรับรองผู้บริหารการศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างวันที่ 17 – 18 กันยายน 2550 ณ ศูนย์ฝึกอบรม จังหวัดเชียงใหม่
3. ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ให้เป็นตัวแทนเข้าร่วมนำเสนอผลงานในงานนวัตกรรมการศึกษา ในหัวข้อ “การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานภายใต้กระบวนการเปลี่ยนแปลง” ระหว่างวันที่ 9-11 กันยายน 2550 ณ โรงแรมลีตเทิลดิก จังหวัดเชียงราย
4. ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น